

Universitätsbibliothek Paderborn

De scholasticæ Theologiae Vanitate, qua superioris ætatis homines, doctrinam & religionem suam tueba[n]tur, Liber, in locos communes digestus. Omnibus ueræ ac solidæ pietatis studiosis in primis ...

> Sarcerius, Erasmus Francoforti, 1541

> > **VD16 S 1775**

De Angelis Bonis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29838

DE PRAEDESTINAT.

Contingens ut contingens cognoscitur dire

dea sensu, sed indirecte ab intellectu.

Necessitas absoluta sumitur ex principis es sentialibus tripliciter. Primo respecturon esse ratione materie: uel respectuesse, ratione forma immaterialis: uel respectu forma coplentis totam potentiam materia: Secundo respectupartium forma, uel materie: Tertio respectupor fupor respectupor respectuado resp

Necessarium & contingens sunt differentize

ueri, non autem boni.

oro

lefts

glo-

linis

omi.

non

indo.

sda-

rum,

rede

Lua-

atio4

lipri-

mni-

nscen

t all

relle,

Con+

DE ANGELIS BONIS.

Certe sunt hierarchiæ & prælature angelorum, ita ut quidam simpliciter angelisint, quidam archangeli, quidam throni, quidam domi
nationes, quidam principatus, quidam potestates, quidam cherubin, quidam Seraphin, qui
dam uirtutes &c.

Angeli simpliciter merentur nunc suam co-

stantiam, & ne cadant.

L'Angeli à nobis adorari cupiunt.

Angeli adorationis cultu prosequendi sunt.

Nontantum electi, sed etiam reprobi habet for se 19 1, proprios angelos deputatos ad custodiam.

Sanctus Michael patronus est à Deo consticutus super Romanam Ecclessam, ut illam als Omnimalo atque interitu custodiat.

B 4

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK PADERBORN

DOCTRINA SCHOLAST.

Item diuo Michaelia Deo in eundem finemala fignatus est totus angelorum chorus. Hinc & Ordo sancti Michaelis promanauit, in que ne mo recipitur, nisi qui iuramento confirmatse non pugnaturum contra Romanam Ecclesiam.

Postiudicium non erunt angeli in officio.

Angelus estimago Dei, manisestatio occul
ti luminis, speculum purum, splendidissimum,
immaculatum, incontaminatum, incoinquina
tum, recipiens totam (si instum est dicere) spe
ciositatem bonisormitatis, & deisormitatis,
& purè declarans in seipso, sicut possibise est,
bonitatem, que est in abditis.

Quæftio est apud Scholasticos, an angeli cre ati fuerint in gratia. Respondetur secundum quosdam, quòd creati fuerint in gratia gratifaciente: secundum alios, quod creati fuerint in puris naturalibus, & quod no habuerint gratiam ab instanti creationis.

Angeli non habuerunt gloriam in instanti creationis, ergonec gratiam.

Angelorummoræ possunt poni uariæ, & primum tres. In prima mora creati suerunt in gratia, & meruerunt: In secunda boni steterunt in merito, & mali ceciderunt: Intertia omnessuerunt in termino.

Item

mo In

po

mij

lec

er

qu

nı

ill

ra

cl

C

tı

t

n

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Itemsecundum alios poni possunt quatuor more. In prima fuerut omnes in naturalibus. In secunda mali ceciderunt. In tertia bonis ap posita est gratia, & meruerunt. In quarta boni premiati & mali damnati sunt.

Alimoras angelorum sic numerant. In pri ma fuerunt omnes angeli in naturalibus. In secunda omnes in gratia. In tertia boni meru erunt stantes in gratia, & mali deliquerunt. In

quarta omnes fuerunt in termino:

n,

13

De

ft,

re

m

cu

nt

ra-

nti

, &

inc

rtia

em

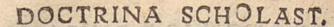
Actus quos habent angeli superiorum ordinum, respectu inferiorum sunt tres: purgare, illuminare, et persicere, qui dicuntur actus hierarchici, quia conueniunt superioribus hierarchis respectu inferiorum. Angelus autem superior aliquid ignoratum inferiori notificans, illo uno actu notificandi prius incognitum inferiorem purgat, non quidem à secultate peccati, sed ab ignorantia negationis illumi nat noua cognitione, & noticia persicit actuandi eum ad cognita. Et disferunt illi actus in connotato. Namin subtracto supponunt pro eodem: scilicet inductionem scientize.

Purgare autem connotat præcedentis igno rantiæ remotionem. Illuminare objecti manifestationem. Perficere subjecti eleuationem. & meliorationem.

Angeloru duplex est cognitio, scilicet matutina et uespertina. Cognitio matutina est cog.

B 5

JNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

mitio rerum in uerbo, quæ est beatifica. Cogmitio uespertina est cognitio rerum in lumine maturæ.

R

Secundum alios est triplex angelorum cog. nitio. Vna qua cognoscit uerbum & se & crea turas libi in uerbo relucentes, una indistincta cognitione in lumine gloriæ & beatificæ. Secunda qua cognoscie per species sibi concrea tas Deum se & alia Tertia qua cognoscit per species à rebus cognitis acceptas, hanc cognitionem uocant cognitionem reru in proprio genere. Vltimæ duæ cognitiones dicunturue spertine, prima sola matutina, quia ilta est cog nitioin creatore, qui est principium omnis creaturæ, licut mane principium diei. Sequentes due dicuntur uespertine, quia his cognoscitur resin creatura, quæ de se tendit in occasum, Necdicitur matutina uel uel pertina per admi xtionem tenebrarum ignorantiæ, sed ex caula dicta. Prima scilicet matutina est supernaturalis & beatifica. Secunda scilicet uespertina dicieur naturalis, licet medium non habet expropria natura fiue uigore sui intellectus, quia habet eam per species infusas à Deo.

Inferiores angeli à superioribus purgantur ab ignorantia, & illuminantur: ergo aliquid inferiores ignorant, quod superiores noue-runt. Et uidentes uerbum, tantum uident in uerbo, quantum eis uerbum ostendie, O-

stendit autem quantum uult. Est enim speculum uoluntarium, quo ad creaturas extra, licetsit necessarium, quo ad personas intra.

Aliquiangeli à principio cognouerunt my fterium incarnationis, aliqui non cognouerunt aprincipio, sed post plene cognorunt dum im-

pletum fuit.

0

3

r

Í

t

Mittuntur angeli tanquam mediatores inter Deum & hominem, ut per eos homo inferi

oradbeatitudinis summa reducatur.

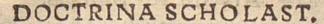
Angelus loquedo alteri, nihil facit, nisi quod causat cogitationem alicuius obiecti in se, que cogitatio in loquente causat tanquam obiectum, causat esfectiue in angelo audiente no-

ticiam intuitiuam suimet cogitationis.

Angelus audit & uidet, & tamaudire quam uidere, est in angelo intelligere. Sed tuncuidet eum, quando ex proprio motu intelligit aliquid, tunc audit, quando per oblationem speciei intelligibilis ab eo intelligente excitatus, ipsum quod profertur, intelligit, & sic copetit angelo, non solum respectu superioris sedentis respectu paris uel inferioris, quia sic audit supremus angelus ab insimo, sicut magister audire potest à discipulo, non quod abeo suscipiat doctrinam, siue illuminationem, sed quia melius cognoscit eius desectus per suip-sius detectionem.

Christus

Christus non habuit angelos custo des, sed ministros tantum.

Sicut Chtistus non habuit angelos custodes, sed ministros, sic nec beata uirgo angelos custo des habuit (quia & ipsa fuit plena gratia) sed ministros.

Quemadmodum cuice homini deputatus est bonus angelus, sic cuice provincia.

Non solum bonis hominibus deputatus est

bonus angelus, sed etiam malis.

Intelligitur discedere angelus, non quodno defendat ab aduersario, uel non retrahat à ma lo, sed quia non perducit ad bonum exhortan do & monendo, & ad custodiæ principalem si nem.

Non depostremo angelorum officio est, à

peccatorum uinculis absoluere.

Hierarchia angelica est triplex. Eparchia, id est, suprema, mesarchia, id est, media, & hyparchia, idest insima. Sumitur autem hæc distinctio, secundum proprietates, que sunt scientia, ordo, & actio. Vel aliter accipitur hæc distinctio, & clarius secundum tres status & officia, quæ sunt status contemplatiuorum, prælatorum, & activorum. Penes statum contemplatiuorum est hierarchia suprema, penes statum prælatorum est media, penes statum activorum est hierarchia insima. Vnds supremæhie rarchiæ est, immediate convertiad Deum per

6-6

contemplationis modum, & non occuparicir ca exteriora principaliter. Me diæ estin præsidentia, qui president cæteris, eos ordinando, principiando, & ad salutis ministeria exequendadirigendo, quorum executio angelorum est ultimæ hierarchiæ &c.

In qualibet hierarchia ponuntur tres ordines angelorum. In prima funt, Seraphin, Cherubin, & Throni. In media & infima magna est

doctorum diuerfitas.

Angelinece cadentes nece stantes fuerunt in principio creationis beati, quia securitas & cer titudo est de ratione beatitudinis.

Angelideformem habent intellectum.

Liberum arbitrium in angelis, non ideo dicitur liberum, propter deslectionem ad bonu indisferenter & ad malu, sed propter liberam electionem corum quæ uoluerit.

Angelis quatuor tribuuntur:essentiæ subtilitas, intelligentiæ perspicacitas, liberiarbitrij facultas, discretio personalis.

Angeli dissimiles lunt in donis naturæ, gra- /7. /2.6.

tiæ & gloriæ.

Hierarchiatriplexest, superior, media, & in serior Superior continet tres ordines: scilicet Seraphin, Cherubin & Thronos, quorum primi considerant Deibonitatem: secundi uirtutem: tertip æquitatem. In primis Deus amat, ut charitas; in secundisnoscit ut ueritas; in tertijs

DOCTRINA SCHOLAS.

nationes, principatus, potestates, quorum pria mi officia regunt angelorum, sequentes capiatibus præsunt populorum: ultimi potestatem coercent dæmonum, item in primis Dominus dominatur, ut maiestas, in sequentibus regit ut principatus; in ultimis tuetur ut solu a Inferior similiter continet tres ordines: scilicet uirtutes, archangelos, & angelos. Ad quorum priores pertinent miraculorum operatio, ad secundos magnorum egotiorum denunciatio, ad tertios humanæ custodiæsollicitudo, item in primis Deus operatur ut uirtus, in secundis reuesat ut lux, in tertifonutrit ut inspirans.

Recte sentiunt qui putant angelos in certas

dignitates dispositasesse.

Angeli duplicem habent uisionem:matuti-

nam & uespertinam.

Proprium est Seraphin in amore Dei semper ardere, & alios ad incendium divini amoris promovere, & deum ordinate diligendi tri buere. Hi immediate Deo iunguntur, & ideo primo & persectius in ipsas operationes theophoniæ deferuntur, ad aliud quoch extra ama tum non divertunt.

Cherubin primo & principaliter relucent di uini luminis radio, eò quòd uicinius patriæue ritati iunguntur, horum officium est, promouere homines ad diuinam cognitionem, ideo

Lam

m

lis

be

of

tel

qu

et

m

ac

m

ne

te

n

n

præ cæteris dicuntur lucere, quia plenitudinem quam suscipiunt, alis inferioribus communicando transfundunt.

Dominationes dicuntur, quia ceteris angelisdominantur, ab omni oppressione sunt siberi, & nullo inferiori subnciuntur, horum officium est in spirituali bello instruere qualiter oportet prælationis officium exercere, & qualiter debeant subditis dominari, horum etiam officium est, timore seruili depositoin Deum moueri, & incessanter ei samulari.

Principatus Angelis præsunt, & eos ad ministerium divinum explendum disponunt, adhoc pertinet universale regimen universegniuel gentis ductiuum ad Dei similitudinem, ministerium quoque eorum est docere homines, exhibere reverentiam unicuique secundum gradum suum, horum etiam officium est promouere homines, ut non propter utilitat tem propriam, sed propter solius Dei amorem & honorem faciantiustitiam.

Potestatibus uirtutes aduer se subiect s sunt, ne mundo tantum noceant, quantum cupiūt, horum officium est illos qui spirituali certami ne desudant, confortare, & ne spirituale regimen amittant, defendere, item ad hos spectat inferiores angelos quantum possibile est divina potentia conformare.

Virtues sunt infatigabiles ad executionem

DOCTRINA SCHOLAST.

faciendorum, & robusti ad præceptionem mu nerum, horum officium est docere prælatos, ut sacile & perseueranter, quæ ad officium pre lationis pertinent, exequantur, & ipsius onera sustineant patienter, item per illos miraculasi unt, & uirtus saciendi miracula perfectis conceditur.

Archangeli summi nunch appellantnr, & summa nunciant, horum officium est de illis que pertinent ad promotionem sidei, ut de na tiuitate Christi, & factis eius homines expedire, & dæmones ab hominibus remouere, prophetias reuelare, hi illuminationes quas a superioribus recipiunt, inferioribus annunciant, & pereosdem nobis.

Angeli sunt in coelesti dispositione ultimi & hominibus magis propinqui, hi minora nunciant, & homines ad diumam cognitionem du cunt, & ut iuste uiuant, instruunt, hi sursumex tenduntur per disectionem Dei, & in semetipsis firmantur per custodiam sui, ac subse pro-

grediuntur ad auxilium proximi.

Angeli in se habent cognitionem matutinam, hocest, cognitionem Dei, item uespertinam, id est, cognitionem rerum in se, item me
ridianam, id est, aëriam uisionem. Est & alia co
gnitio angelica, pro ut scilicet maiores iudicant minoribus, quæ per diuinas theophanias
reuelationes perceperunt.

Angeli

in

pe

tu

CU.

tri

qu

De

ter

Ite

du

m

an

in

De

ter

all

àI

mi

qu

fui

hin

17

Angeli cognoscunt plurasimul habitu, non intellectu.

Cognitio angelorum non est per sensum, sed

per intellectum.

100

39

re

ra

10

8

lis

na li-

00

pe &

82

11-

du

ex

p-

0-

tia

tia

ne

CO

di-

ias

eli

Motusangelorum tripliciter distinguuntur, scilicet circularis, rectus, & obliquus. Circularis est ab eodem ad idem, & circa idem cen
trum immobile, hunc motum habent angeli,
quia immediate recipiunt illuminationes à
Deo, & per illas reuertuntur ad Deum, istudau
tem conuenit superiori Hierarchiæ tantum.
Item motu recto mouentur, quando procedunt ad providentiam subiectorum, recteomnia transeuntes, ibi non reuertuntur ab eodem ad idem, sed de uno ad aliud. Item est in
angelis motus obliquus, quando cognitionem
inferiorum quibus provident, restectunt in
Deum principium & sinem pulchri & boni.

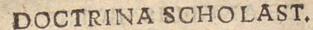
Est etiam differentia quædam inter ministra te & assistere, quia assistere est faciem Dei con templari, sic assistunt omnes angeli bonititem assistere est immediate recipere illuminationes à Deo, & sic assistunt tantum tres ordines primi. Item assistere est appropinquare Deo & extraneum esse missioni ad exterius, sic existit

quaruor primi ordines.

Ministrare est nunciare pro temporis opore funitate, uel operari secundum officium, est estimaministrarium puncia & officialis

him ministerium nuncij & officij.

C

De prælationibus angelorum sic sereshabet: Præsunt quidam regionibus, ut dicitur in Daniele, Princeps Græcorum & Persarum, quidam præsunt Ecclesis. Apocalyps. Angelo Ephesinæ Ecclesiæ scribe. Alispræ-

bu

tur

tio

tra

no

gar

mi

A

A

N

tati

om

trip

In

arui

uina

108

uirt

1

Hierarchiæstabunt semper, quantum ad distantiam beatitudinis, & quantum ad gradum dignitatis, & quantu ad nobilitate doni gratui tiac nature, & in quantum etiam superiores ha bet reducere inferiores in the ophonias glorie.

Prælationes angelorum superhomines&

Angeli ex tribus habent confirmationem:
ex natura, quia natura spiritualis tantumsemel uertibilis in bonum uel in malum&c. ex
gratia, quia si aliquid connectitur stabili æter
no uinculo perpetuo, illa connexio semper
manet,& gloria, qua fruuntur cum Deo.

Angeli tripliciter dicuntur loqui, mente, o.

In esse angelinon est prius nec posterius.

Angelino suerife ante mudu, id est, corpora.

Angeli fuerunt creatiin coelo empyreo.

Angeli sunt creatiin beatitudine impfecta.

Quanto angelus est superior, canto minus

habet de potentialitate.

Vnus angelus est simplicior alio angelo.
Differentiæ angelorum sumuntur secundu diuersos gradus potentialitatis.
An-

Angeli coueniunt cum substantifs materials busingenere logico, no aut in genere physico. Corpora assumpta angelis, sunt de aere in Angeliboni sicut & mali illabun (spissato, tur corporibus nostris.

Angelimouendo coelos, sunt causa genera-

tionisinferiorum & superiorum.

20

ur

10

e-

i-

m

ui

ha

1ca

8

n:

2-

ex

er

er

0.

rae

ta.

ILIS

dũ

17>

Omnesangeliex uirtute nature sue possunt transmutare omnia corpora naturalia etiam nostra, & per consequens omnes potentias or ganicas, & per accidens intellectum &c.

Angelus potestimmutare omnes lensus ho

minis exteriores & interiores.

Angelus supior mouet uoluntate inferioris. Angeliague in inferiora per imperiu catum,

Angelus primus est subiectum æui.

Numerus angelor unon est de genere quanti tatis, sed est multitudo trascendes & formalis.

Angeli boni sunt in maiori numero, quam Angeli boni sorte sunt plures, quam (malicomnes damnati dæmones, & homines.

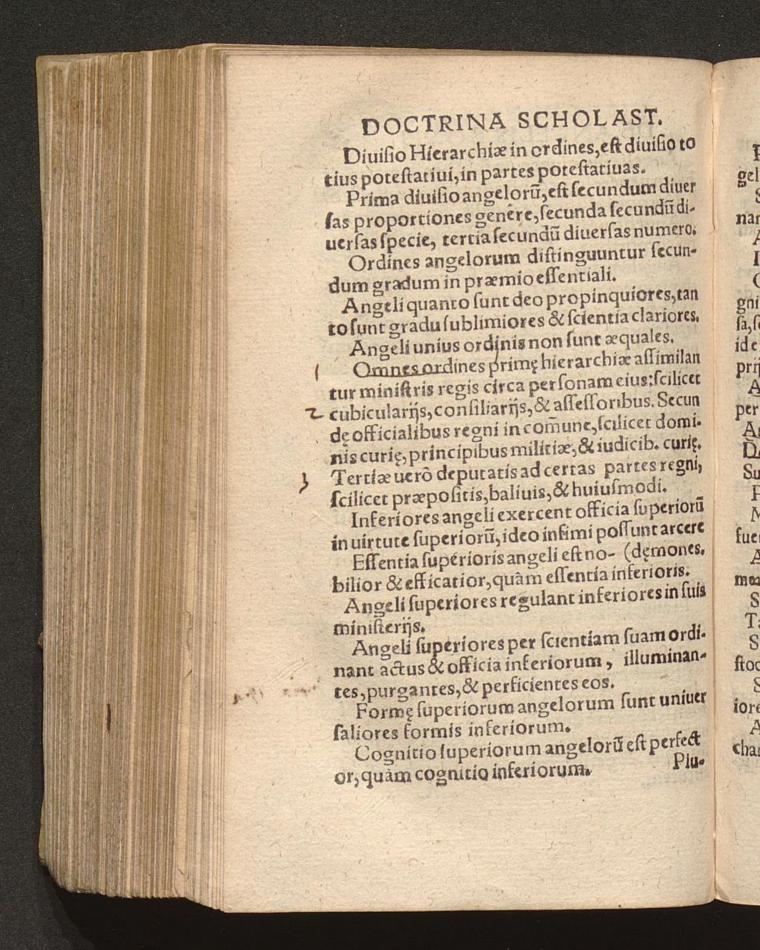
In angelis sunt tres Hierarchiæ, secundum

triplicem cognitionem gradus corum.

In qualibet hierarchia sunt tres ordines. In quolibet ordine sunt multi angeli.

Inangelis est triplex diuisio, scilicet hierarchi arum secundum diuersos modos recipiendi di uinas illuminationes, ordinum secundum diuer sos actus, & personarum secundum diuersam uirtutem.

Infen 11.a

DE ANGELIS BONIS. Plura subiacent cognitioni superiorum angelorum, quam interiorum. Superiores angeli perspicatius uident diuinam lapientiam, quam interiores. Angelus superiorilluminat inferiorem. Intellectus angeli est lemper in actu. Omnes angeli prime hierarchie accipiut co gnitionem diuinorum effectuum in prima cau la, lecundæin univerlalibus reruna rationibus, idelt, à prima hierarchia, tertiæ autem in propris racionibus. Apparationes mortuorum quandog fiunt per operationes angelorum. Angeliin primo inftati no potueriit peccare. Dequolibet ordine quida angeli peccauerut; Supremus oim ordinum angelorii peccauit. Primus angelus fuir alns occasio peccandi. Multa reperiuntur templa, quæ ab angelis tuerunt confecrata. Angeli per ministeria, quæ nobis præstant, merentur nobis præmium accidentals. Soliangeli primæhierarchiæ ailistunt Deo. Tantum inferiores angeli mittuntur ad nos.

Solaultima Hierarchia habet officium cufrodiendi & dirigendi homines. Superiores angel i cuftodiunt electosad ma iorem gradum gloriæ.

Angeli custodiunt particulares homines, ar changeli provintias, principatus totam natura

U 3

tO

ler

di-

10.

In-

tan

res.

lan

cet

cun

mi.

rię.

gni,

oru

cere

nes.

luis

rdi-

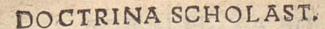
lan-

iuer

ect

Piuo

8.

humanam, uirtutes corpora, potestates agunt in dæmones, dominationes super bonos spiritus habent custodiam.

Principes imitantur ad unam prouinciam? Archangeli ad unum hominead utilitate com munitatis, angeli uero ad propria hominis. no

mai

fali

to

cer

lati

qui

201

mi

lis,

eni

lus

qu

I

(

Bonum commune ciultatis uel gentie, dispo sitio regnorum, et mutatio dominationis de gente in gentem, & instructio principum dead ministratione regiminis, pertinet ad ordinem principatuum.

Singulis speciebus rerum corruptibilium, deputantur singuli angeli, sicut singulis indiui duis incorruptibilium, scilicet hominibus.

Quidam angeli custodiunt unam prouinciam, quidam unam personam tantum.

Perfe proprie quilibet homo habet unumant gelum, sæpe etiam plures custodes.

Prelatus custoditur abangelo ut personapat

Singulis gentibus præponuntur duo ange li, alter bonus, alter malus.

Angeli pugnant ad inuicem pro custoditis, non quidem per contrarietatem uoluntatum, sed quia contraria sunt merita, de quibus consulunt uoluntatem Dei.

Christus non habet angelum custodem, sed

Damnandis deputătur angeli custodes, quia retrahunt cos à multis, Ange-

Angeliassumunt corpora propria uirtute. Angelipossunt immutare uoluntate nostra.

Angelipossunt dupliciter agere in animos nostros, confortando intellectum, & illuminando fantasmata.

Tempus angeli & continuum est discretu?
Nulla operatio angeli mensuratur quo.
Formæsuperiorum angelorum sunt uniuer

saliores formis inferiorum.

Angelus indiget lumine, id eft, cognitione

Supernaturali.

12

Ta

10

m

00

de

ad

m

m,

iui

n-

an

par

nge

tis,

IIII,

on-

, led

quia

Cognitio angelorii est universalis, & quanto sunt superiores, tanto magis est universalis.

DE ANGELIS MALIS.

Sicutinter bonos angelos certi funt ordines certæ prelaturæ, ita quoca certi ordines & prelaturæ funt inter angelos malos.

Certesunt intermalos spiritus prelatute, ita quod unus uni præsit prouinciæ, alter uni ho-

mini, tertius duobus uel tribus.

Spiritus in domibus, qui adiurati, petune missas & uigilias, non sunt habendi pro diabo lis, sed pro animabus defunctorum.

Diabolus dicir, quali deorsum flues, peccauit enim Lucifer, & impulsus est usquadabyssum.

Tripliciter abijcitur ab anima Diabolus. Primo cum erubescentia & confusione, quia reputat sibi ad magnam consusionem,